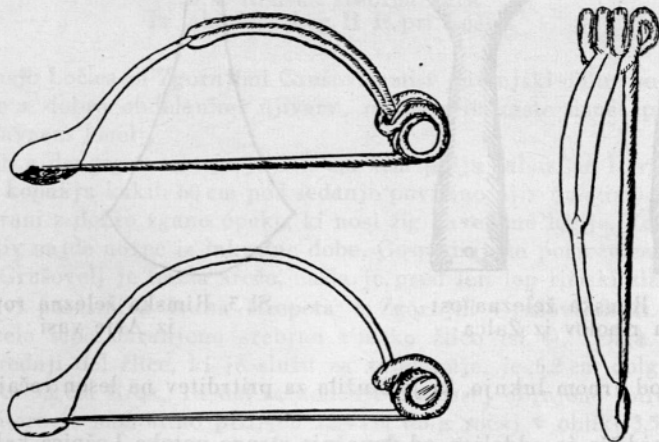

DROBNE NAJDBE IZ SAVINJSKE DOLINE

Vinko Jordan

Meseca maja 1954 so pri kopanju temeljev za garaže trgovskega podjetja »Hmezad« na parceli št. 979/4 k. o. Žalec našli v globini 75 cm bronasto zaponko (sl. 1). Zemeljska plast v tej globini je bila močno pomešana z ilovico. Zaradi lege v ilovnati, zraku neprepustni plasti, je zaponka zelo dobro ohranjena. Dolga je 8 cm, višina loka 3 cm, teža 12,8 g. Igla ima na debelejšem koncu 2,2 mm premera, na tanjšem koncu pa je lepo koničasta. Glavica fibule je se-

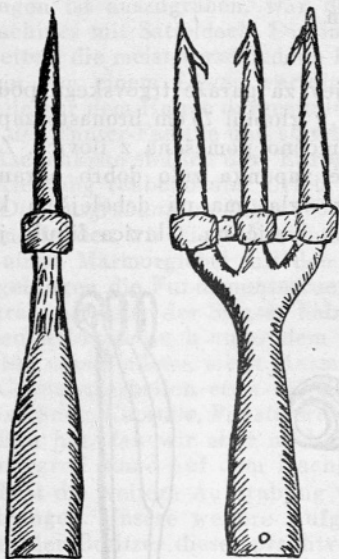

Sl. 1. Rimska bronasta fibula iz Žalca

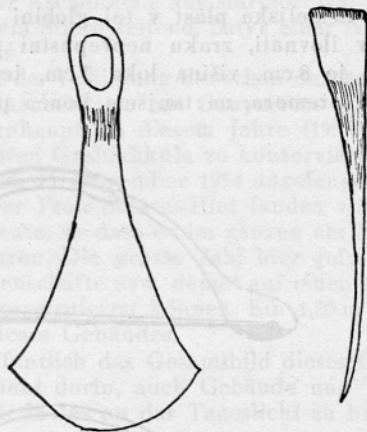
stavljena iz štirih spiralnih navojev, ki služijo obenem tudi kot prožno pero. Stranska navoja obkrožata lok na notranji strani in prehaja prvi v iglo, drugi od teh navojev pa prehaja v lok, katerega prva polovica je ploščata (šir. 9 mm). Na vrhu ploščatega dela loka je še ploščata nitka, šir. 1 mm, ki služi le v dekorativne namene. Druga polovica loka je na prehodu iz ploščatega dela loka štiroglata šipka, ki pa postane okrogla in se konča v tanki, nazaj zavihani ploščici, v katero se zapenja igla. Fibula je iz konca prvega ali pričetka drugega stoletja, ker je popolnoma enaka tipu, ki ga opisuje Ilonka Kovring v svojem delu: *Die Haupttypen der kaiserzeitlichen Fibeln in Pannonien*, na str. 129, skupina XIV. (Tabla XII, št. 129.)

Ob kopanju temeljev za nov jez na raztežilniku v Založah pri Polzeli, ki bo ob visoki vodi odvajal vodo iz potoka Ložnica v Savinjo, so delavci v globini 3,40 m pod zemeljsko površino našli železno ost (sl. 2), ki je takratnim prebivalcem služila za ribolov.

Ost ima tri roglje, vsak od teh ima ostro zasekano protikonico. Celoten predmet je dolg 30 cm. Oba stranska roglja sta enako dolga in merita vsak po 17,5 cm, srednji rogelj je za 0,7 cm krajši. Debelina posameznih rogljev je 1,3 cm. Vsi trije roglji so zgoraj pred začetkom tulca lepo med seboj povezani z železnim spojilom. Ta povezava služi za ojačenje celotne konstrukcije. Nad povezavo prehajajo vsi trije roglji v tulec, ki je 12,5 cm dolg ter zelo lepo izdelan. Tulec

Sl. 2. Rimska železna ost za ribolov iz Žalca

Sl. 5. Rimska železna rovnica iz Arje vasi

ima malo pod vrhom luknjo, ki je služila za pritrditev na lesen ročaj. Ost tehta 70 dkg.

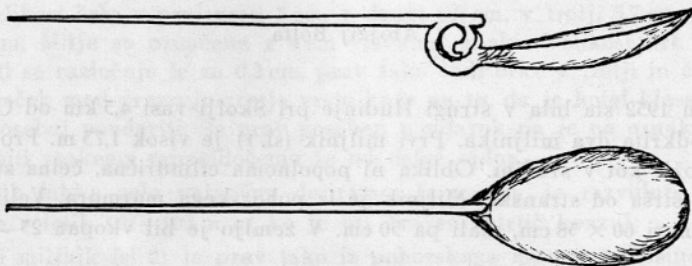
Kraj najdišča je oddaljen od današnje struge potoka Ložnica kakih 30 m in je bil sedaj travnik z različnimi zemeljskimi plastmi, iz česar sklepamo, da je bila tu nekdanj globoka struga potoka Ložnice, ki pa se je pozneje prestavila. Predmet je bil v ilovnati plasti zemlje tako, da je bil dostop zraka otežen, zaradi česar je zelo dobro ohranjen. Od nekdanjega taborišča II. rimske legije Italike je to najdišče oddaljeno 2 km, 200 m od tega kraja pa je kamnolom, v katerem so Rimljani lomili kamen peščenec, iz katerega je bilo zidano taborišče v Ločici. Po tem in po globini predmeta v zemlji sodeč, spada ta najdba v rimsko dobo. Podobne osti so našli tudi v Kolpi pri Sisku.

Velikost in jakost osti pa nam pove, da so morale biti v tistih časih v tem potoku zelo velike ribe, saj so s tem orodjem mogli loviti ribe, težke od 10 do 15 kg.

Pri regulaciji potoka Ložnice so našli pri kopanju na njivi posestnika Oblaka v Arji vasi v globini 80 cm pod zemljo zelo dobro ohranjeno železno

rovnico (sl. 3). Po globini zemlje in po obliki predmeta sodeč, bo sodila ta najdba v rimsko dobo. Na kraju najdišča je zemlja zelo gosta, mastna ilovica, ki ni prepuščala zraka, zato je predmet zelo dobro ohranjen. Orodje se je uporabljalo za kopanje zidne opeke. Po odvzeti ilovici bi sklepali, da so bila v neposredni bližini najdišča tega predmeta poljske peči za žganje opeke.

Ravnica je dolga 33 cm, spodnji del je širok 16 cm ter ima zaokroženo obliko. Od spodnjega dela se proti vrhu polagoma zožuje, tako da je pri vratu le 3,5 cm široka. Luknja za toporišče je 5,5 cm visoka in v sredini 2,8 cm široka. Orodje je strokovnjaško in prav lepo izdelano. Tehta 0,95 kg.

Sl. 4. Rimska srebrna žlica
iz taborišča Leg. II. It. pri Ločici

Med vasjo Ločica in Zgornjimi Grušovljami v Savinjski dolini se razprostira ravno polje z dobro obdelanimi njivami, na katerih raste danes poleg drugih kultur v glavnem hmelj.

V začetku drugega stoletja je bilo na tem polju taborišče II. rimske legije Italike. Pri kopanju kakih 60 cm pod sedanjo površino njiv naletimo na prostore, ki so tlakovani z dobro žgano opeko, ki nosi žig navedene legije. Večkrat se pri obdelavi njiv najde novce iz takratne dobe. Gospodinjska pomočnica Terglavove družine iz Grušovelj je imela srečo, našla je pred leti lep rimski zlatnik.

Na njivi posestnika Ivana Hropota v Zgornjih Grušovljah št. 10 so našli leta 1953 zelo lepo ohranjeno srebrno rimsko žlico (sl. 4). Dolga je v celoti 19,7 cm. Sprednji del žlice, ki je služil za zajemanje, je 6,2 cm dolg in na najširšem mestu 3,2 cm širok. Ta del se končuje z naprej obrnjeno spiralno obliko, na vrhu katere je monolitno pritrjen 12,4 cm dolg ročaj v obliki 3,5 mm debele okrogle palice, ki se proti koncu zožuje v konico. Izdelava žlice je zelo lepa, predmet tehta 23 gramov.

SUMMARY

Minor findings in Savinjska dolina

A bronze fibula, dating from the end of the first or the beginning of the second century, was found by chance at Žalec in 1954 (fig. 1). At Polzela, a Roman fishing spear was found accidentally (fig. 2). An iron hoe was found while the brook Ložnica was being canalized (fig. 3). Between Ločica and Zg. Grušovlje a Roman gold coin was found some years ago on the site of the camp of the Roman Second Legion, called Italica. At Zg. Grušovlje a Roman silver spoon was found by chance (fig. 4).